

Річний звіт

Миколаївської обласної правозахисної громадської організації **«Центр журналістських розслідувань»** *за 2014 рік*

Миколаївська правозахисна громадська організація «Центр журналістських розслідувань» була створена у 2010 році. У 2015 року Центр увійшов до Глобальної мережі журналістів-розслідувачів.

Місія та завдання організації

Миколаївський центр журналістських розслідувань створений в 2010 році і є регіональною расследовательской організацією. В останні роки Центр приділяв багато уваги розслідуванню корупції, зловживань владою, порушень прав людини та законодавства України. Зараз організація співпрацює з проектом Слідство.інфо, а розслідування миколаївських журналістів можна бачити на Першому Національному телеканалі України.

Місія: Центр сприяє підвищенню рівня поінформованості жителів Півдня України та їхній свідомій участі у процесах прийняття рішень через професійний розвиток незалежних медіа та встановлення публічного діалогу між громадою, владою та бізнесом.

Послуги, які надає організація

Журналісти-розслідувачі, що входять до складу нашої організації, провели більше 15 великомасштабних журналістських розслідувань, переважно у сфері боротьби з корупцією. Були розслідувані корупційні явища в галузі житлово-комунального господарства, сфері пасажирської транспортних перевезень, злиття бізнесу і влади, в правоохоронних органах.

ЦЖР ставить перед собою такі цілі:

1. Продовжувати втілення успішної практики журналістських розслідувань фактів корупції на регіональному рівні.
2. Сприяти поширенню незаангажованої, якісної інформації серед громадян.
3. Зміцнювати контроль ЗМІ та громадських організацій над діяльністю органів влади

Організаційна структура: колективний керівний орган, засновники, команда

Керівник проекту: Олег Оганов

Журналісти сайту: Ярослав Чепурний, Тетяна Філіпова, Олена Нефедова, Тетяна Гайдабас, В'ячеслав Гусаков, Юлія Рибак.

Правова підтримка: «Інститут розвитку регіональної преси».

Фото: Юрій Кошковський

Дизайн, інфографіка: Олександр Сіделєв

Основні проекти, виконані організацією задля досягнення цілей:

- Проект програми «Український медійний проект» («У-Медіа») міжнародної неурядової організації Інтерньюз Нетворк з підтримки журналістських розслідувань (F5051-CIR-00-IR). Термін реалізації жовтень 2012 – жовтень 2013 р. Він передбачає підготовку та публікацію журналістських розслідувань або аналітичних статей. Також бюджет передбачає оплату послуг дизайнера, фотокореспондента та бухгалтера.

Контактні особи: менеджер програми грантів, Катерина Марущак katerina@internews.org, Менеджер комунікації, моніторингу та оцінки, програма "У-Медіа" Ірина Негреєва, inegreyeva@internews.org.

- Національний проект журналістських розслідувань на [Громадському ТВ](#). Субгрант Інтерньюз-Нетворк Субгрант UA1434-CIR-CIDA06 m00.
- «Створення інформаційного веб-порталу для Півдня України – Одеса, Херсон та Миколаїв», Американською неурядовою організацією «Інтерньюс Нетворк, F5051-CIR-01-IR. Термін – 1.05.14 – 30.06.15.
- «Прозорість місцевого уряду». Посольство США в Україні. SUP300014GR052. Термін – 1.05.14 – 30.06.15.

В рамках реалізації проектів в 2014 році було підготовлені 8 великомасштабних розслідувань, а також аналітичні статті та унікальні замітки з елементами розслідування. Зокрема, за такими напрямками:

1. Безпека та єдність країни України

Досягнення:

Журналісти ЦЖР першими дізналися та розповіли про тяжкі умови, які були створені для миколаївських військовослужбовців, які приймають участь у військових діях на Сході України («Семьям николаевских десантников создали невыносимые бытовые условия, <http://nikcenter.org/newsItem/view/id/4160>). Через корупцію та непорозуміння сім'ї миколаївських десантників опинилися у важких умовах. Завдяки публікації в ЦЖР про це дізналися мешканці регіону та можновладці. Зараз у будинку, де мешкають сім'ї десантників проведені ремонтні роботи. Умови для проживання значно покращені (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/8082>). Також у публікації «Військове містечко для морпіхів з Криму, перебуваючи в жахливому стані, відбудовується черепащачими темпами» (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/6526>) піднімалась проблемна тема відсутності державного фінансування військового містечка, в який в жовтні вже повинні заселитися морські піхотинці.

Після було проведено розслідування («Одеські маги» - <http://nikcenter.org/newsItem/10852>) про те, наскільки «справедливо» було визначено фірму, що проводила ремонти в військових містечках і наскільки якісним виконані нею роботи були.

Оскільки на Сході України в 2014 році активно проводилась Антитерористична операція, велика увага стала приділятися озброєнню армії, зокрема розвиток власної авіації. Однак, в результаті проведеного розслідування «Перерваний політ» (<http://nikcenter.org/newsItem/9147>) підтвердилося, що на авіаремонтному заводі процвітала корупція – гроші шли не відновлення авіації, а на збагачення окремих людей. Так, на Миколаївському авіаремонтному заводі «НАРП» ремонтувалися літаки тільки на папері, а бюджетні кошти йшли в кишені ділків від авіації - тих, які обслуговували особистий авіапарк президента Януковича.

2. Прозорість влади

Досягнення:

В даному напрямку ЦЖР викрив корупцію у таких сферах, як екологія, транспорт, депутатська діяльність.

Так, в «Операції «Ліквідація» (<http://nikcenter.org/newsItem/5149>) піднімалась тема неефективної боротьби департаменту з питань житлово-комунального господарства з підтопленням одного із мікрорайонів Миколаєва.

Після публікації органами прокуратури було відкрите кримінальне впровадження щодо зловживання робітниками даного департаменту службовим положенням. Тому зросла ймовірність того, що підтоплення в даному місці дійсно буде подолано, і в подальшому набагато швидше і якісніше.

Особливого резонансу набули розслідування, пов'язані з корупцією у земельній сфері, в лісовому управлінні області. Зокрема, неабиякий резонанс викликали журналістські розслідування «Ліс для прокурора» (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/2158>) та «Довирубались» (<http://nikcenter.org/newsItem/5209>), в яких йшлося, зокрема, про вирубку лісів та забудову котеджами у Миколаївській області рекреаційних зон. Зараз майже всі ЗМІ регіоні висвітлюють цю тему.

За наслідками публікацій Центру на цю тематику було створено робочу комісію, куди ввійшли працівники контролюючих органів, виконкому Миколаївської міської ради, громадськості та працівників нашого Центру. Також місцеві активісти пікетували міську раду та обласну прокуратуру з вимогою повернути ліс у власність громади.

Таким чином, прокуратура порушила карні справи та через суд почала вимагати скасування незаконних рішень Миколаївської міської ради щодо передачі у власність понад 1,2 га земельних ділянок державного лісового фонду загальною вартістю 1,7 млн. грн., розташованих на території урочища «Жовтневе» в Корабельному районі міста Миколаєва. Зараз ці справи розглядаються у суді. Центр тримає цю справу під контролем. ([3](http://novosti-</p></div><div data-bbox=)

n.org/news/read/72957.html

Вже більше ніж з 10 справ судами першої інстанції були прийняті рішення на користь місцевої громади. До речі, поки що всі рішення, навіть після оскарження в Апеляційному суді Миколаївської області, залишаються в силі.

1. Миколаївський апеляційний суд зобов'язав Лупашенко повернути в державну власність землю на «Маяці» (<http://nikcenter.org/newsItem/12058>).

2. В Миколаєві суд залишив в силі арест земельної ділянки в рекреаційній зоні «Маяк» (<http://nikcenter.org/newsItem/15106>).

3. Апеляційний суд зобов'язав жительку Миколаєва повернути в державну власність землю в рекреаційній зоні «Маяк» (<http://nikcenter.org/newsItem/15374>).

Відзначимо, що дані справи щодо незаконного виділення землі в рекреаційній зоні розглядаються, окрім судів місцевого рівня – Корабельному районному, Господарському суді Миколаївської області, Апеляційному, судами регіонального рівня – Одеському апеляційному суді. До речі, кореспонденти ЦЖР ретельно стежать за перебігом всіх судових засідань, тому завжди оперативно висвітлюють їх.

Миколаївські активісти пікетували суд, щоб повернути ділянку лісу (<http://nikcenter.org/newsItem/15173>).

До того ж в судах розглядаються справи, де відповідачами виступають депутати міської ради.

В Миколаєві в суд з повернення державі ділянки в прибережній зоні Південного Бугу не з'явився представник міськради (<http://nikcenter.org/newsItem/15389>).

ЦЖР став першим, хто оприлюднив хитро приховану впродовж років корупційну систему в транспортній сфері міста (**«Транспортні схеми в Миколаєві: мільйони в тіні і ніякої відповідальності»** - <http://nikcenter.org/newsItem/9661>). Перемога на тендерах на обслуговування маршрутів з року в рік діставалася одним і тим же фірмам, наближеним до влади. В разі підвищення ціни на проїзд якість наданих послуг не підвищувалася. І якщо хтось і отримував на горіхи, то тільки водії. До речі, саме вони і стали основними заручниками системи. Саме вони, працюючи неофіційно, несуть відповідальність за скоєні аварії, закупають спецзапчастини для маршрутних таксі. Крім того, на них фірми-перевізники повісили ярмо поборів. Адже, щоб працювати, водії змушені платити в кишені своєму господареві. Буває, що сума перевищує денний заробіток водія.

Після публікації дана проблема набула широкого резонансу серед місцевих активістів. По-перше, при міській раді тепер діє робоча комісія, члени котрої пильно слідкують за проведенням конкурсних торгів. По-друге, місцева громада почала більше цікавитися своїми правами, які гарантуються законом. Активісти подали запит до управління транспортного комплексу, зв'язків і телекомунікації міської ради про прийняття до уваги положень Постанови

Кабміну №176 «Про утвердження Правил надання послуг пасажирів автомобільного транспорту». Відповідно до Постанови діти від шести до 14 років мають купувати білети на 25% нижче встановленого тарифу. У такий спосіб в Миколаєві ввели пільговий тариф на проїзд школярів в «маршрутках».

3. Висвітлення виборчого процесу.

Журналісти безпосередньо оперативно і неупереджено висвітлювали весь виборчий процес, пов'язаний в парламентськими виборами в 2014 році.

Основна діяльність була зосереджена на виборчому процесі та його наслідків для мешканців Півдня України. Також увага була приділена темам єдності країни та плану розвитку регіонів України, а також плани врегулювання військового конфлікту в Донецькій та Луганській областях, відновлення та реінтеграції цих регіонів.

Створено спеціальний розділ на сайті «Вибори у Верховну Раду» (<http://nikcenter.org/newsItem/9293>), де за допомогою інфографіки мешканці Півдня України могли дізнатися про результати голосування.

Була підготовлена аналітична стаття про вибори з інфографікою «Выборы в Верховную Раду: кто есть кто?» (<http://nikcenter.org/newsItem/8725>). У ній розглядалися всі виборчі округи Миколаївської області. Зокрема, подавалося невелике досьє до кожного з кандидатів у нардепи про їх діяльність.

Під час виборчої кампанії ми свідомо відмовилися від політичної місцевої реклами, щоб уникнути цензури і самоцензури. Вважаємо за потрібне писати про політиків лише за результатами їхньої корисної чи шкідливої діяльності, щоб залишитись неупередженим засобом інформування населення.

Не публікували і не публікуємо «джинсу» - приховану рекламу. Оскільки розцінюємо її як один із способів за допомогою ЗМІ вводити людей в оману.

4. Вилучення корупційної складової з університетських стін

Досягнення:

Журналісти викрили систему поборів та хабарів, яка існувала в одному із вищих навчальних закладів міста, зокрема в Миколаївському національному аграрному університеті у своєму розслідуванні «Знання на продаж - <http://nikcenter.org/newsItem/10363>», опублікованому в грудні 2014 року. Тут діяли свого роду благодійні фонди, котрі заради своєї «благодійної» мети спорожнювали кишені студентів. Від цього страждає не лише фінансове становище їхніх родин, але й закінчується будь-яка перспектива виховування в Україні розумної, працелюбної молоді.

Під час підготовки матеріалів ЦЖР зіткнувся з небажанням Миколаївського місцевого благодійного фонду підтримки освіти і науки «Університет 21-го сторіччя», який діяв при даному університеті, надавати публічну інформацію про те, скільки коштів було отримано від «благодійників» з 2010 по 2014 роки, на які цілі були витрачені ці кошти, а також скільки співробітників працює у фонді і розміри їхньої зарплати.

У зв'язку з цим журналісти подали позов до Миколаївського адміністративного окружного суду з вимогою все-таки зобов'язати фонд надати дану інформацію. Журналісти як позивачі змушені були в суді доводити, що інформація, яку вони запросили у фонду, є суспільно значимою.

Відтак, в березні 2015 року суд прийняв рішення на користь ЦЖР - <http://nikcenter.org/newsItem/14459>.

Відзначимо, що, за словами медіа-експерта, юриста Інституту розвитку регіональної преси (м.Київ) Олександра Бурмагіна, це рішення у своєму роді є унікальним, оскільки вперше в історії української журналістики приватний благодійний фонд зобов'язаний буде надати інформацію про свою діяльність.

Інші проекти й досягнення

ЦЖР також проведена така робота:

- Запущено спеціальний проект «Скільки стоить ремонт шкіл и детских садов в Николаеве?» (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/1451>). В рамках проекту журналісти центру провели резонансне розслідування «Ремонты шкіл: ловкость схем и никакой коррупции» (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/376>). Це призвело до того, що батьки учнів, що навчаються у Корабельному районі міста Миколаєва, провели зібрання, на якому вирішили проводити батьківський контроль над витрачанням бюджетних та батьківських коштів, виділених на ремонт шкіл. Також перевірку діяльності фірм-підрядників та управління освіти міської ради ініціювали депутати міської ради.
- Створено модуль інфографіки (також використовується динамічна інфографіка (<http://nikcenter.org/newsItem/view/id/281#.UVMNfhyLjap>)). Таймлайн з теми по подіям у Врадіївці у 2013 році став прикладом з цифрової журналістики [у школі “Deutsche Welle”](#).

Основні проекти виконані за звітний період.

- Національний проект журналістських розслідувань на Громадському ТВ. Субгрант Інтерньюз-Нетворк Субгрант UA1434-CIR-CIDA06 m00.
- «Створення інформаційного веб-порталу для Півдня України – Одеса, Херсон та Миколаїв», Американською неурядовою організацією «Інтерньюс Нетворк. Термін – 1.05.14 – 30.06.15.
- «Прозорість місцевого уряду». Посольство США в Україні. Термін – 1.05.14 – 30.06.15.

Інформація про нагороди, подяки

2008 рік - перше місце у II Національному конкурсі на краще журналістське розслідування з проблем корупції серед видань Миколаївської області.

2009 рік - перше місце в III Національному конкурсі на краще журналістське розслідування з проблем корупції в 2009 році серед друкованих видань Півдня України.

2011 рік - переможці конкурсу Представництва Світового Банку серед регіональних друкованих та Інтернет-ЗМІ за висвітлення зусиль у сфері боротьби з корупцією.

2012 рік - фіналісти конкурсу «Честь Професії-2012» в номінації «Зупини Корупцію»

2013 рік - фіналісти конкурсу «Честь Професії-2013» в номінації «Краще журналістське розслідування»

2013 рік - лауреати конкурсу «Кращі антикорупційні журналістські розслідування на Півдні України»

2014 - лауреати конкурсу «Правозастосування та управління у лісовій сфері»
Також журналісти ЦЖР брали участь у Міжнародній конференції журналістів-розслідувачів у Києві (2011) та у Ріо-де-Жанейро (2013).

Фінансова частина

- Національний проект журналістських розслідувань на Громадському ТВ. По бюджету проекту надійшло – 168019 грн., витрачено – 130565 грн.
- «Створення інформаційного веб-порталу для Півдня України – Одеса, Херсон та Миколаїв», Американською неурядовою організацією «Інтерньюс Нетворк. По бюджету проекту надійшло – 263515 грн., витрачено – 261045 грн..
- «Прозорість місцевого уряду». Посольство США в Україні. Бюджет проекту – 8 тис. 085 долара США. По бюджету проекту надійшло – 95086 грн., витрачено – 61971 грн.

Контактна інформація (телефон, поштова адреса, соціальні мережі, електронна пошта)

Наш адрес: м. Миколаїв, вул. Нікольська, 46.

Тел.: (0512) 76-67-46, (+38) 095 492 94 72, (+38) 096 238 08 07

E-mail: nikcenter.org@gmail.com